

- ชื่อวิทยานิพนธ์** : การบริหารจัดการในการเรียนการสอนธรรมศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครและสมุทรปราการ
- ผู้วิจัย** : พระครูธรรมธรสายัณห์ จิตปุณโณ (คงวัฒน์)
- ปริญญา** : พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ)
- คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์**
- : พระระพี พุทธิสาร, ดร. พธ.บ., ศม.ม., พธ.ด., (พระพุทธานุสา)
 - : ดร.ยุทธนา ปราณีต B.A., M.A., Ph.D. (Pol. Sc.)
- วันสำเร็จการศึกษา** : ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (๑) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาอุปสรรคการบริหารจัดการในการเรียนการสอนธรรมศึกษา (๒) เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรม แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการในการเรียนการสอนธรรมศึกษา (๓) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการในการเรียนการสอนธรรมศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครและสมุทรปราการ

ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัยจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๒๐ คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๐ รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการอธิบายและการพรรณนาความ สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๕๔ ชุด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมประยุกต์เพื่อการวิจัย โดยใช้สถิติพรรณนาคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพปัญหาอุปสรรคการบริหารจัดการในการเรียนการสอนธรรมศึกษา ได้แก่ **บุคลากร** ครูขาดขวัญและกำลังใจขาดความร่วมมือเพื่อดำเนินการเรียนการสอนที่ทันสมัยและเหมาะสมตามหลักสูตร ขาดวิสัยทัศน์ในการเรียนการสอนธรรมศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ขาดเทคนิคสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน นอกจากนี้ สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนไม่เอื้ออำนวยเพราะวัตถุนิยมเข้ามาแทรกแซง **การเงินงบประมาณ** โรงเรียนแต่ละโรงเรียนมีจำนวนจำกัดไม่เพียงพอต่อการบริหารการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ งบประมาณเพื่อการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนการสอนมีอยู่จำกัด ครูมีรายได้ไม่เพียงพอจากรายจ่าย **วัสดุอุปกรณ์** เพื่อการเรียนการสอนธรรมศึกษาไม่เพียงพอกับปริมาณความต้องการของโรงเรียนแต่ละแห่ง **การจัดการ** แนวคิดบุคลากรครูรุ่นเก่ากับครูรุ่นใหม่มีวิสัยทัศน์ไม่ตรงกัน เมื่อเป็นเช่นนั้นส่งผลให้การเรียนการสอนธรรม

ศึกษาขาดทีมงานและความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน สำหรับสภาพปัญหาอุปสรรคการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากรในโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

๒. หลักพุทธธรรม แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการในการเรียนการสอนธรรมศึกษา ได้แก่ หลักสัปปุริสธรรม ๗ เหมาะสมกับการครองตน ครองคน และครองงาน ตามด้วยทฤษฎีการบริหารจัดการกล่าวคือ การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารบุคคล การอำนวยความสะดวก และการควบคุม

๓. การบริหารจัดการในการเรียนการสอนธรรมศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครและสมุทรปราการ ผลจากการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน กล่าวคือ **ด้านการวางแผน** รัฐให้การสนับสนุนคณะสงฆ์ในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาอย่างต่อเนื่อง **ด้านการจัดองค์การ** การกำหนดโครงสร้างให้เหมาะสมกับงานภายในโรงเรียน **ด้านการบริหารบุคคล** การพัฒนาบุคลากรเพิ่มพูนศักยภาพ แก้ไขข้อบกพร่องในการปฏิบัติงานภายในโรงเรียน **ด้านการอำนวยความสะดวก** การมอบหมายภาระหน้าที่การงานให้แต่ละฝ่ายปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ ผู้อำนวยการโรงเรียนจะพิจารณางาน เห็นสมควรหรือไม่ **ด้านการควบคุม** การตรวจสอบ การติดตามผลการดำเนินงานทั้งบุคลากร การเงินงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ของโรงเรียน และการจัดการเรียนการสอนอย่างถูกต้องตามกฎหมายระเบียบ

การเรียนการสอนธรรมศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ผลการวิจัยพบว่า ด้านอัมมัญญาตา คือความสัมพันธ์กับผู้ได้บังคับบัญชา ด้านอัตถัญญาตา คือส่งเสริมเปลี่ยนแปลงการทำงาน ด้านอัตถัญญาตา คือการวิเคราะห์การศึกษา ระยะเวลาการเรียนการสอน ด้านมัตถัญญาตา คือเทคนิคช่วยให้เด็กและเยาวชนมีความเจริญเติบโตทั้งสมองและจิตใจ ด้านกาลัญญาตา คือตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงตามลำดับขั้นตอน ด้านปริสัญญญาตา คือครูผู้สอนเข้ามาอบรมตามหลักศีลธรรม และด้านบุคคลัญญาตา คือพัฒนาศักยภาพความรู้ความสามารถของบุคลากร

Dissertation Title : The Management of the Dhammasuksa Teaching in Secondary Schools in Bangkok and Samutprakarn

Researcher : Phrakhruthammathon Sayan Thitapuñño (Kongwathana)

Degree : Doctor of Philosophy (Buddhist Management)

Dissertation Supervisory Committee

: Phra Raphin Buddisaro B.A., M.A., Ph.D. (Buddhist Studies)

: Dr.Yuttana Praneet B.A., M.A., Ph.D. (Pol. Sc.)

Date of Graduation : February 10, 2016

ABSTRACT

The Objectives of this research were, 1. To study the problems of management of teaching Dhamma studies, 2. To study Buddhadhamma and concepts and theories about teaching Dhamma studies in schools and 3. To study the Management of The Dhammasuksa Teaching in Secondary Schools in Bangkok and Samutprakarn

Methodology was the mixed methods between the qualitative and quantitative researches. The qualitative research collected data from documents and 20 key informants, purposefully selected from experts by in-depth-interview and also from 10 participants in focus group discussion and analyzed data by descriptive interpretation. For quantitative research, data were collected with questionnaires from 254 samples, and analyzed data by descriptive statistics.

Findings were as follows:

1. Management problems of Dhamma studies teaching were; (1) teachers lacked morals incentives and cooperation in using modern and appropriate technology for the curriculum, lack of vision in teaching Dhamma studies, both quantitatively and qualitatively. Lack of technical support from school administrators. In addition, the school environment was not favorabl supportive because of materialism interferences, (2) the financial budgets of each schools were limited, not Inadequate for management of teaching effectively. The budget for the procurement of materials and teaching aids for the course was limited. Teachers had less income than expenses, (3) materials and teaching aids for teaching Dhamma studies were not

enough for each schools and (4) management concept of old and young teachers was at different view points causing the lacking of teamwork and duty responsibility. The problems of Dhamma teaching management according to the view points of personnel in the schools by all means were at high level.

2. Buddhist concepts and theories of Dhamma teaching management was the Sappurisadhamma 7, the base of good persons, was appropriate for self, person and work management, followed by principles of management; planning, organizing, staffing, directing and controlling.

3. The Dhamma studies teaching management of secondary schools in Bangkok and Samut Prakarn Province was that the opinions of the samples toward the Dhamma studies management by overall were at high level (1) Planning was government continuously gave budget of Dhamma studies, (2) organizing was appropriate activities for each schools, (3) staffing was personnel development for higher capacity and correcting the mistake in the job performance, both in and outside schools, (4) directing was job assignment for each division according to the plans was considered by the administrators, (5) controlling was checking and evaluation of personnel, budgets, materials, tools, school buildings and lawful teaching and leaning.

Learning and teaching Dhamma studying according to Sappurisadhamma 7 were found that key informants agreed unanimously in all aspects; Dhammaññutā, relationship with subordinates, Atthaññutā, promoting change in woking, Attaññutā, educational analysis, reducing time for learning and teaching, Mattaññutā, technical support for students to grow mentally and physically, Kālaññutā, checking the changes in every step, Parisaññutā, knowing community, teachers were trained in morality, Puggalaññutā, knowing personnel, capacity development for personnel.